

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

**ІННОВАТИКА
У ВИХОВАННІ**

Збірник наукових праць

Випуск 1

Засновано у 2015 році

Рівне – 2015

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 1 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2015. – 288 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Вчений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання, директор Інституту природничо-математичної та технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, декан художньо-педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету;

Войтович І. С., доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних засобів навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Лісова С. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Т. І., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної), проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шугаєва Л. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Ящук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ;

Дупак Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Упорядники: проф. **Петренко О.Б.**, доц. **Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ**

Рецензент: **Пустовіт Г.П.** - доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №9 від 24 квітня 2015 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ЗМІСТ

Передмова	6
Бех І.Д. Особистість у контексті орієнтирів розвивального виховання	7
Пустовіт Г.П. Теоретико-прикладні складові інноваційного розвитку системи позашкільної освіти і виховання	14
Павелків Р.В. Структура, зміст та детермінанти морального розвитку особистості: ретроспекція та перспективи	24
Петренко О.Б. Інноватика у вихованні: засадничі положення	38
Карпенчук С.Г. Мета виховання як соціально-педагогічна стратегія	48
Криstopчук Т.Є. Особливості формування готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності та виховання учнів у країнах західної Європи	59
Лісова С.В. Проектування інноваційних педагогічних систем підготовки фахівців у галузі технологічної та професійної освіти	70
Литвиненко С.А., Кіт Н.В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до естетичного виховання молодших школярів у процесі педагогічної практики: рефлексивний підхід	78
Баліка Л.М. Екстраполяція досвіду роботи шкільної бібліотеки у процесі розвитку інтересу до читання	86
Бісовецька Л.А. Українські мультфільми як засіб морального виховання дітей	93
Бричок С.Б., Павелків О.М. Роль психолого-педагогічної діагностики у проектуванні виховної діяльності педагога	103
Гринькова Н. Формування моральної вихованості молодших школярів: теоретичний та практичний аспекти	111
Дупак Н.В. Інноваційна діяльність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя	119
Кособуцька Г.П. Організаційно-педагогічні умови національно-патріотичного виховання підлітків у позакласній роботі	127
Сергеєва Н.В. Соціально-психологічний аналіз проблеми ціннісно-орієнтованої активності молодших підлітків	139
Сойчук Р.Л. До проблеми сутності національного самоствердження особистості	147
Стельмашук Ж.Г. Екстраполяція досвіду виховання дисциплінованості учнів вітчизняних шкіл в умовах роздільного навчання (1943-1954 рр.) у сучасну систему освіти і виховання	157
Ціпан Т.С. Сюжетно-рольові ігри як засіб громадянського виховання	170

Доробки молодих науковців

Беднарська А.А. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського щодо естетичного виховання: актуалізація досвіду	181
Вознюк М.О. Організація превентивного виховання в загальноосвітній школі: управлінський аспект	186
Єрмейчук В.І. Розвиток В. О. Сухомлинським індивідуалізованого підходу до важких дітей	192
Зінченко А.В. Морально-ціннісні орієнтації як умова формування гуманістичного спілкування молодших школярів	198
Зубок О.В. Засади розвитку креативних здібностей школярів	205
Карпович Ю.В. Психолого-педагогічні особливості виховання дисциплінованості учнів молодшого шкільного віку	212
Кличко А.О. Теоретичні основи виховання національної гідності молодших школярів у позаурочній діяльності	221
Кондратюк К.С. Проблема національного виховання учнівської молоді у педагогічних дослідженнях класиків української педагогіки	229
Конончук Д.В. Виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи в позаурочний час	235
Корпан І.В. Обґрунтування та змістова характеристика готовності майбутніх вчителів початкової школи до роботи з інтелектуально обдарованими учнями	241
Марієн Ю.С. Зміст та особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі педагогічної практики	247
Мацько О.В. Виховне середовище як засіб формування культури здоров'я у молодших школярів	253
Нікітчук А.О. Вікові аспекти громадського виховання учнів молодшого шкільного віку	259
Полюхович М.І. Проблема формування національної самосвідомості учнів молодшого шкільного віку в науковому дискурсі	265
Сінокоп О.В. Формування гуманістичних цінностей у майбутніх вчителів початкових класів	274
Якимець М.Г. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньої творчості учнів	281
Відомості про авторів	287

Л. А. Бісовецька

УКРАЇНСЬКІ МУЛЬТФІЛЬМИ ЯК ЗАСІБ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Анотація. Статтю присвячено проблемі впливу українських мультфільмів на моральне виховання дітей. Мультфільми впливають на формування в дітей соціально-моральних цінностей, первинних уявлень про добро і зло, закріплення зразків хорошої і поганої поведінки. Персонажі мультиплікаційних фільмів демонструють дитині найрізноманітніші способи взаємодії з навколишнім світом. Перевагу потрібно віддавати якісним вітчизняним мультфільмам, в яких є чітка сюжетна лінія з вихованням загальнолюдських рис: доброти, співчуття, взаємовиручки, поваги до старших.

Ключові слова: українські мультфільми, моральне виховання, моральна культура особистості, виховання дітей, світогляд.

Постановка проблеми. Зміст морального виховання дітей передбачає утвердження принципів загальнолюдської моралі – правди, справедливості, патріотизму, доброти, працелюбності та інших чеснот на національному ґрунті.

В Україні здавна ставили надзвичайно високі вимоги до морального ставлення людини до себе – порядність, чесність, совісність, правдивість, справедливість, працелюбність, гідність, честь, дотримання слова, вірність (громадянська, товариська і подружня); до інших людей – повага до старших, свого родоводу, тактовність, толерантність, ствердження гуманних стосунків, гостинність; до праці – повага, любов до вільної праці, чесна праця, шана праці, побожне ставлення до хліба, відданість отчій землі. Ці ідеї, ідеали, погляди, норми поведінки, збагачені тисячолітнім досвідом мудрості народу, несуть могутній моральний потенціал, який слугує успішному засвоєнню загальнолюдських цінностей дітьми.

Одним із засобів формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, рідної мови, прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, традицій і звичаїв є анімація.

Мультфільми надзвичайно популярні, оскільки вони яскраві, видовищні, прості, ненав'язливі, доступні. Вони демонструють дитині різні способи взаємодії з навколишнім світом, формують первинні уявлення про добро, зло, правила поведінки, підвищують обізнаність, розвивають мислення, формують світогляд. Багато батьків віддають перевагу саме вітчизняній мультиплікації, частково це можна пояснити відчуттям ностальгії батьків за своїм дитинством. Але є й інші причини. По-перше, у наших мультфільмах більше добра і душевності. По-друге, в наших мультфільмах теми і сюжети більш різноманітні.

Актуальність проблеми формування моральної свідомості дітей зумовлена тими суспільно-політичними та економічними процесами, що відбуваються в сучасному суспільстві та їх роллю як чинників становлення у зростаючій особистості етичних орієнтирів і цінностей.

Процес становлення й розвитку моральної свідомості маленької дитини знаходиться під впливом багатьох чинників, що й зрозуміло, адже вона зростає не у вакуумі. Проте сучасна культура, точніше, численні її елементи занадто рано відкривають їй зміст того, що для дитячої свідомості є невчасним, що вона адекватно сприйняти та об'єктивно оцінити поки що не в змозі.

Неможливо уявити собі життя сучасної дитини без телевізора, мультфільмів, які є найулюбленішими та найпоширенішими елементами її довкілля, що за впливовістю на свідомість можуть в багатьох випадках позмагатися навіть із батьками та іншими значимими чинниками виховного впливу. Водночас результати численних досліджень доводять, що не всі батьки відповідально ставляться до відбору медіа-продукції, яку переглядають їхні діти,

розуміючи, що, на жаль, далеко не кожний мультфільм у сучасному медіа-просторі може позитивно впливати на культурну соціалізованість та моральну свідомість дитини. Надзвичайно актуальним постає питання впливу мультфільмів та іншої телепродукції на розвиток моральної свідомості дитини.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Науковцями досліджувались різні питання, пов'язані з використанням медіа-продукції в навчанні та вихованні дітей, в результаті чого було показано, що сучасні мультимедіа технології здійснюють істотний вплив на сприйняття інформації та її засвоєння (О. Араптанова, В. Коротова, В. Краєвський, Б. Лихачов, І. Лернер та ін.). Серед останніх публікацій щодо ролі мультфільмів у моральному вихованні дітей слід назвати такі: О. О. Вовчик-Блакитна «Телевізор і дитина: техніка психологічної безпеки», Н. В. Гавриш, Г. А. Клокова «Вплив мультфільмів на формування моральної свідомості дітей» [3], С. Заболоцька «Вплив перегляду дошкільниками мультфільмів на їх моральну поведінку» [4], В. В. Москаленко «Формування свідомості особистості засобами масової інформації», О. Смирнова «Мультфільми для дошкільників: як їх правильно вибрати» [7], В. С. Собкин «Що діти дивляться по телевізору», О. О. Тупичкіна «Мультфільм: друг чи ворог?» Вирішуємо разом із дітьми і батьками» [8], І. Л. Харченко «Роль мультфільмів у формуванні світогляду дітей», В. І. Шебанова «Телеменю» для хлопчиків і дівчаток» [9], О. Шестопалова «Телевізійні мультиплікаційні серіали для дітей: формування особистості й соціальної спрямованості» [10]. Однак у зазначених наукових розвідках аналізуються переважно російські та американські мультфільми, як-от: «Лунтик», «Маша і Ведмідь», «Губка Боб», «Смішарики», «Пінгвіни Мадагаскару», «Оггі і Кукарача», а українські мультфільми залишаються поза увагою.

Мета статті – проаналізувати механізми та чинники впливу мультфільмів на становлення моральної поведінки дошкільників і молодших школярів. Відповідно до мети дослідження нами поставлено такі завдання: 1) проаналізувати стан розробки проблеми впливу мультфільмів на моральне виховання дітей; 2) визначити педагогічні засади розвитку моральних рис дитини; 3) виявити педагогічні умови, що забезпечують позитивний вплив на розвиток моральної поведінки дітей дошкільного і молодшого шкільного віку шляхом відбору мультфільмів.

Виклад основного матеріалу. Стрижнем виховання, що визначає моральний розвиток, є формування гуманістичних стосунків і взаємин дітей. Діяльність вихователів, батьків повинна базуватися на сучасних підходах до морального виховання, що враховує прогресивні ідеї етичних ідей минулого і сьогодення. За даними експериментальних досліджень, українська дитина просиджує щодня перед телевізором в середньому чотири години. Індивідуальна варіативність часу, проведеного біля телевізора, є досить широкою.

Персонажі мультиплікаційних фільмів демонструють дитині найрізноманітніші способи взаємодії з навколишнім світом. Вони формують у малюка первинні уявлення про добро і зло, еталони гарного і поганого поведіння. Завдяки порівнянню себе з улюбленими героями дитина має можливість навчитися позитивно сприймати себе, справлятися зі своїми страхами і труднощами, шанобливо ставитися до інших. Події, що відбуваються в мультфільмі, дозволяють підвищувати обізнаність дитини, розвивати її мислення і уяву, формувати її світогляд. Таким чином, мультфільм – це ефективний засіб виховання дитини. Але не всі мультфільми так корисні для наших дітей. На жаль, багато мультфільмів побудовані психологічно, педагогічно чи етично безграмотно і можуть мати небезпечні для дитини наслідки.

Виділимо ознаки мультфільму, від перегляду якого варто утриматися: головні герої мультфільму агресивні, вони прагнуть завдати шкоди оточуючим, нерідко калічать чи вбивають інших персонажів; «погана» (неправильна) поведінка героїв мультфільму ніким не карається; демонструються небезпечні для життя дитини форми поведінки, повторювати які у реальній дійсності недоцільно, нерозумно і навіть просто небезпечно; використовуються несимпатичні, а часом навіть потворні герої. Для дитини зовнішність ляльки має особливе значення. Позитивні персонажі повинні бути симпатичними або навіть красивими, а

негативні – навпаки. У випадку, коли всі персонажі жахливі, потворні, страшні, незалежно від їх ролі, у дитини немає чітких орієнтирів для оцінки їх вчинків.

Анімація (з лат. *anima* – душа і похідного фр. *animation* – оживлення), застаріле мультиплікація (з лат. *multiplicatio* – розмноження, збільшення, зростання) – вид кіномистецтва, твори якого створюються шляхом зйомки послідовних фаз руху намальованих (графічна анімація) або об'ємних (об'ємна анімація) об'єктів. Ці твори називають анімаційними або мультиплікаційними фільмами (мультфільмами). Перші анімаційні фільми в Україні з'явилися у 1927 році у центральній мультиплікаційній майстерні в Одесі: В. Левандовський поставив «Казку про солом'яного бичка», поклавши в основу сценарію сюжет популярної казки, а художник В. Дев'ятнін зробив мультиплікаційну одночастівку «Українізація» про вивчення української мови [1]. У 1959 році українська анімація почала своє відродження під керівництвом художника і режисера І. Лазарчука на «Київнаукфільмі». У цей час були створені відомі фільми: «Івасик Телесик», «Лис Микита», «Колосок», «Котогорошко», «Як Петрик П'яточкін слоників рахував», «Батькова наука», «Нікудишко», «Капітошка», «Чарівний горох».

Візитівкою української анімації є козацька серія про пригоди трьох запорожців. «Перший фільм із цієї серії вийшов у 1967 році, а остання серія вийшла вже після розпаду Союзу – в 1995 році. Але, що дивно, попри такий тривалий період часу, ця серія користується надзвичайною популярністю і серед дитячої аудиторії, і серед дорослих», – розповів аніматор Олександр Вікен, який в радянські часи створив персонажа Петрика П'яточкіна, а тепер курируватиме новий проект про козаків.

За його словами, в 2007 році вже був готовий сценарій фільму «Як козаки в Тридев'яте царство ходили», але тоді справа так і не рушила далі. Тепер у планах – підготувати 12 серій із абсолютно новими історіями. Серед запропонованих сценаріїв – «Як козаки Атлантиду шукали», «Як козаки слонові допомагали», «Як козаки кориду заборонили» – за задумом, історичні персонажі потраплятимуть у смішні ситуації вже в 21-му столітті. Давид Черкаський зазначає, що за 20 років відсутності своїх персонажів та образів вакуум заповнили чужі. Вони, за словами автора, теж непогані, але своє кіно – рідніше і ближче. Його відсутність – велика проблема, яку зараз треба вирішити: «Мати свій національний мультфільм – це головне. Тому що уряд не розуміє, хто їм прийде на зміну – ці дітлахи, які зараз ще в пелюшках, або 8-10 років їм. Ось це виховання, туди гроші вкладати треба!» [5].

Тернопільський благодійний фонд MagneticOne.org створив відеопроєкт «Освіта дитини XXI століття» [2]. Це окремий канал у мережі YouTube, на якому зібрано якісні мультфільми українською мовою. Мета проєкту: Зробити найкращі українські казки доступними для дітей та їх батьків. Для цього створити єдину базу (ресурс), яка міститиме україномовні повчальні казки, мультфільми, що ґрунтуються на народних переказах та байках. На ресурсі можна знайти не лише традиційні українські, а й перекладені іноземні анімаційні відео, аудіокниги.

Завдяки цим мультфільмам батьки та вчителі зможуть:

- виховати: патріотизм, повагу до інших людей, толерантність, вміння дружити, досягати своєї мети, працювати над собою та своїми вчинками;
- навчити: основи математичних, природознавчих знань, основи граматики, ознайомлення зі змістом українських та іноземних казок;
- розвинути: комунікативні навички, бажання вдосконалювати себе, допитливість, навички співу.

Крім того, на меті є озвучити всі казки, яких ще немає в електронному варіанті. Основне те, що весь матеріал буде легко доступним та безкоштовним.

Керівник проєкту Наталія Гайдук підкреслює, що учасники фонду вирішили втілити таку ідею головним чином через те, що більшість контенту для дітей, який транслюється телевізійними каналами зараз, російськомовний: «Якщо переглядати телевізійні канали, які транслюють мультфільми, то практично всі вони російськомовні. У нашому благодійному

фонді виникла ідея зробити єдину базу саме україномовних мультфільмів: казок, розвиваючих мультиків, пісеньок. Ця база буде у вільному доступі, тому всі батьки зможуть знайти за один клік той мультфільм, який підійде саме віковій категорії їхньої дитини, а не переглядати сотні сайтів».

Автори проекту розпочали створювати базу мультфільмів на початку грудня 2014 року. У січні 2015 року проект стартував як окремий канал на YouTube. Зараз на сторінці розміщено 906 мультфільмів. Для зручності мультфільми на каналі поділені за десятьма віковими категоріями. Зібрані мультфільми розраховані на аудиторію віком від восьми місяців до 25 років (8 місяців – 1 рік; 1-2 роки; 2-3; 3-4; 4-6; 6-8; 8-12; 12-16; 16-25). Добирають мультфільми учасниці проекту на власний розсуд, але намагаються брати до уваги думки батьків та дітей, які до них звертаються:

«Ми добираємо мультфільми за кількома критеріями, – зазначає Наталія Гайдук. – Дивимося на якість відео, аналізуємо звук, звертаємо увагу на те, чи шуми не перевищують допустимого рівня і не дратують слуху дітей, особливо це стосується мультфільмів для наймолодших. Але головне – це наявність повчального змісту. Таких мультфільмів, як, наприклад, «Маша і ведмідь», звісно, ми навіть не розглядали. Багато мам скаржаться, що в ньому закладено не зовсім вдалу модель поведінки для дитини. Є також мультики, які пройняті агресією, наприклад, якість чудовиська вбивають одне одного. Це не лише нічого не вчить дітей, а й викликає хвилю негативу. З того, що ми переглянули, більшість анімацій не можна було включати до нашої бази. Я не скажу, що ми дуже об'єктивно оцінювали ці мультфільми, бо працювала невелика команда, і всі ми не є професіоналами. Але випадків явної агресії чи насилля у відібраних мультиках немає» [5].

До створення анімаційних фільмів долучаються і самі діти. У 2013 році одинадцятирічна українка Дарина Котелянець здобула перемогу на міжнародному дитячому кінофестивалі мультфільмів, який проходив у німецькому місті Дрезден. Її короткометражний мультфільм «Оля-ля» визнано найкращим [6]. Дівчина, яка мешкає у селі Петрик Літинського району Вінниччини, створила пластиліновий мультик про свою корову Зірку. За словами Дарини, мультиплікатори пропонували їй створити мультфільм про якесь вбивство. «Я відмовилась. Вирішила скласти сценарій про свою корову Зірку. Тему затвердили, бо такого в Європі ще не бачили», – розповіла дівчинка. У мультфільмі корова Зірка виходить пастися на поле, де їсть кольорові квіти. До неї приходить дівчина і починає доїти кольорове молоко, з якого на небі виходить веселка. Показово, що учасники з інших країн демонстрували анімаційні стрічки про вампірів, вбивства, трансформерів, але судді вибрали веселий анімаційний фільм [6].

Мультфільми впливають на формування в дітей соціально-моральних настанов і цінностей, первинних уявлень про добро і зло, закріплення зразків хорошої і поганої поведінки. Перевагу потрібно віддавати якісним вітчизняним мультфільмам, в яких дитина зможе почути чітко і правильно мовлення акторів, де є простий і розумний сюжет, де добро перемагає зло і де зрозуміло, хто ж із героїв добрий, а хто – злий.

Дитині дошкільного віку потрібно вибирати мультфільми, в яких є чітка сюжетна лінія з вихованням загальнолюдських рис: доброти, співчуття, взаємовиручки, поваги до старших. Краще дивитися не довгі мультфільми, а короткі, що складаються з декількох серій, тоді легше дозувати час їх перегляду. Школярі зазвичай самі вибирають собі мультфільми, але це не означає, що не потрібно стежити за цим процесом. Необхідно дивитися мультфільми разом із дитиною, і, в разі необхідності, давати коментарі. Після перегляду мультфільму треба обговорити поведінку героїв, розставити акценти правильно, щоб бути впевненим у тому, що дитина правило розуміє зміст мультфільму. Періодично можна дозволяти дитині дивитися мультфільми, що йдуть по телевізору – вона повинна бути в курсі їх змісту, щоб мати можливість висловитися при спілкуванні з однолітками.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Мультфільми – це ефективний засіб виховання дитини. Вони демонструють дитині різні способи взаємодії з навколишнім світом,

формують первинні уявлення про добро, зло, правила поведінки, підвищують обізнаність, розвивають мислення, формують світогляд. Перевагу потрібно віддавати якісним вітчизняним мультфільмам, в яких дитина зможе почути чітко і правильне мовлення акторів, де є простий і розумний сюжет, де добро перемагає зло і де зрозуміло, хто ж із героїв добрий, а хто – злий.

Перспективою подальших розвідок є дослідження ролі розвиваючих ігор у вихованні дітей.

Список використаних джерел:

1. Анімація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Анімація](http://uk.wikipedia.org/wiki/Анімація)
2. Бережнюк О. Мультфільм українською – за один клік / О. Бережнюк // День. 6.02.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/multfilm-ukrayinskoju-za-odyn-klik>
3. Гавриш Н. В., Клокова Г. А. Вплив мультфільмів на формування моральної свідомості дітей / Н. В. Гавриш, Г. А. Клокова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 13 (272), Ч. II, 2013. – С. 103-110.
4. Заболоцька С. Вплив перегляду дошкільниками мультфільмів на їх моральну поведінку / С. І. Заболоцька // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – Том XII. – Ч. 3. – К., 2010. – С. 142–157.
5. Лебедь Р. Українська анімація: коли повернуться герої дитинства? / Р. Лебедь // BBC Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2012/06/120613_ukrainian_cartoons_rl.shtml
6. Сарахан Т. Український мультфільм про корову визнано найкращим дитячим анімаційним шедевром в світі / Т. Сарахан // Ракурс. 28.10.2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.racurs.ua/news/17428-ukrayinskyu-multfilm-pro-korovu-vyznano-nyukraschym-dytyachym-animaciynym-shedevrom-v-sviti-foto>
7. Смирнова Е. Мультфильмы для дошкольников: как их правильно выбрать / Е. Смирнова, М. Соколова // Дошкольное воспитание. – 2014. – № 5. – С. 19-24.
8. Тупичкина Е. А. «Мультфильм: друг или враг?» Решаем вместе с детьми и родителями / Е. А. Тупичкина, Н. В. Олейник // Детский сад от А до Я. – 2012. – № 5. – С. 89-97.
9. Шебанова В. И. «Телеменю» для мальчишек и девчонок / В. И. Шебанова, С. Г. Шебанова // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 10. – С. 66-70.
10. Шестопалова Е. Телевизионные мультипликационные сериалы для детей: формирование личности и социальной направленности / Е. Шестопалова // Дошкольное воспитание. – 2014. – № 5. – С. 25-32.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Animatsiya [The animation] – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Animatsiya](http://uk.wikipedia.org/wiki/Animatsiya) (in Ukrainian)
2. Berezhnyuk O. Mul'tfil'm ukrayins'koyu – za odyk klik [Cartoon in Ukrainian – one click way] / O. Berezhnyuk // Den'. 6.02.2015. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/multfilm-ukrayinskoju-za-odyn-klik> (in Ukrainian)
3. Havrysh N. V., Klokovy H. A. Vplyv mul'tfil'miv na formuvannya moral'noyi svidomosti ditey [The influence of cartoons on the formation of moral consciousness of children] / N. V. Havrysh, H. A. Klokovy // Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. – № 13 (272), Ch. II, 2013. – S. 103-110. (in Ukrainian)
4. Zabolots'ka S. Vplyv perehlyadu doshkil'nykamy mul'tfil'miv na yikh moral'nu povedinku [The influence of viewing of cartoons by preschooler on their moral behavior] / S. I. Zabolots'ka // Zbirnyk naukovykh prats' Instytutu psykholohiyi im. H.S. Kostyuka APN Ukrayiny. – Tom XII. – Ch. 3. – K., 2010. – S. 142–157. (in Ukrainian)
5. Lebed' R. Ukrayins'ka animatsiya: koly povernut'sya heroyi dytynstva? [The Ukrainian animation cartoon: when are the childhood heroes to return?] / R. Lebed' // BBC Ukrayina. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:

- http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2012/06/120613_ukrainian_cartoons_rl.shtml (in Ukrainian)
6. Sarakhan T. Ukrayins'kyy mul'tfil'm pro korovu vyznano naykrashchym dytyachym animatsiynym shedevrom v sviti [The Ukrainian cartoon about the cow has been named the best animation masterpiece for children in the world] / T. Sarakhan // Rakurs. 28.10.2013. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ua.rakurs.ua/news/17428-ukrayinskyy-multfilm-pro-korovu-vyznano-naykrashchym-dytyachym-animatsiynym-shedevrom-v-sviti-foto> (in Ukrainian)
 7. Smirnova E. Multifilmy dlya doshkolnikov: kak ich pravilno vybrat [The cartoons for preschoolers: how to choose them right] / E. Smirnova, M. Sokolova // Doshkolnoe vospitanie. – 2014. – № 5. – S. 19-24. (in Russian)
 8. Tupichkina E. A. «Mul'tfil'm: drug ili vrag?» Reshaem vmeste s det'mi i roditeljami [«Cartoon: friend or enemy?» We decide together with children and parents] / E. A. Tupichkina, N. V. Olejnik // Detskij sad ot A do Ja. – 2012. – № 5. – S. 89-97. (in Russian)
 9. Shebanova V. I. «Telemenju» dlja mal'chishek i devchonok [The TV Menu for boys and girls] / V. I. Shebanova, S. G. Shebanova // Praktichna psihologija ta social'na robota. – 2010. – № 10. – S. 66-70. (in Russian)
 10. Shestopalova E. Televizionnye mul'tplikacionnye serijy dlja detej: formirovanie lichnosti i social'noj napravlenosti [TV animated series for children: the formation of personality and social orientation] / E. Shestopalova // Doshkol'noe vospitanie. – 2014. – № 5. – S. 25-32. (in Russian)

Аннотация. Стаття посвящена проблеме влияния украинских мультфильмов на моральное воспитание детей. Мультфильмы влияют на формирование у детей социально-моральных ценностей, первичных представлений о добре и зле, закрепление образцов хорошего и плохого поведения. Персонажи мультипликационных фильмов демонстрируют ребенку разнообразные способы взаимодействия с окружающим миром. Предпочтение необходимо отдавать качественным отечественным мультфильмам, в которых есть четкая сюжетная линия с воспитанием общечеловеческих качеств: доброты, сочувствия, взаимовыручки, уважения к старшим.

Ключевые слова: украинские мультфильмы, моральное воспитание, моральная культура личности, воспитание детей, мировоззрение.

Summary. The article is devoted to the problem of the Ukrainian cartoons effect on moral culture of children. The moral culture of personality is an adoption by a man of moral norms, principles, categories, ideals of society on a level of one's own convictions, compliance of them as usual form of individual behavior. The content of moral education of children provides the consolidation of common to mankind moral – truth, justice, patriotism, kindness, industry and other virtues on the national ground.

The cartoons have an influence on formation in children socially-moral values, primary conception about good and evil, consolidation paragons of nice and bad behavior. The characters of cartoon films show to a child multiform methods of interaction with environment. Thanks to comparison with beloved heroes a child has a possibility to study to perceive himself positively, to manage with his fear and difficulties, to be friendly towards another people. The events of cartoon allow to raise child's erudition, to develop mentality and imagination, to form world view. The cartoon is an effective means of upbringing children. It is necessary to show a preference for high-quality Ukrainian cartoons which have a clear storyline with raising human traits: kindness, compassion, reciprocity, respect for elders.

Key words: Ukrainian cartoon, moral education, moral culture of personality, upbringing children, world view.